

PEST, 1858.

28. szám. II. Félév.

JULIUS 15.

A türelem meghozza gyümölcsét.

(Életkép az anyagi és erkölcsi világból.)

I.

Nagyon jól tudom, hogy kellemetlen vendéget mutatok be a t. ez. olvasóknak, kitől igen sokan iszonyodnak s megvetéssel fordulnak el. Pedig higgyék el, nem tolakodó vendég ez, s meg nem zavarja azoknak életboldogságát, kik őt nélkülözhetik: ő, mint önzést nem ismerő, készséges jó barát csak azokat keresi föl, kiket a balsors utolér és üldöz, kiket éhség, szomszág, betegség s valami veszélyes és aggasztó állapot vesz körül; ezeknek akar ő csak segédkezet nyújtani, ezeket akarja ő a csüggettség és kétségbeeséstől megmenteni, hogy a kitartósság által győzelmet készítsen részökre. — És ez nem szép tulajdon-e, hogy őt bemutatthassam s mint készséges jó barátot ajánljam is? Higgyék el kegyetek, ez által hatnak ám át az emberek a sivatag pusztákon és tengereken, hogy az iparvilágban a kereskedést előmozdítsák; ez által utaznak keresztül idegen tartományokon, hogy ismereteket gyűjtsenek s a szép művészetet emeljék; ez által igyekeznek a szédítő hegyek magasára eljutni, hogy onnan a természet szépségeit kitanulván, a leghatalmasabb és legbőlesebb Isten műveiben gyönyörködjenek, s csodálják a szép összefüggést és rendet, melyet a nagy természetben látnak. Ilyen utazások pedig, el lehet gondolni, mily veszélyekkel lehetnek összekötve, midőn a siva-

tag pusztákon majd a nap hevétől ellankadva, majd éhség- és szomszágától gyötörtetve, majd néha gonosz rablóktól üldözötve kell a szegény vándornak utját tennie. Valamint a tengereken is, hányszor kell a szegény hajósoknak küzdenie, hogy a dühös elemek csapásait kiállhassa; hányszor kell erejét megfeszítenie, hogy hajóját az örvény mélységétől, vagy a meredek sziklától megmentse s hajótörést ne szenvedjen! Ugy a megmérhetlen hegyek magasára eljutni, nem jár-e nagy nehézséggel s gyakran életveszéllyel? mindezt a tapasztalás megmutatja. De ha mindezek a körületek ész a türelemmel és kitartóssággal, az ő legbőlesebb kalauzával, győzött: feledve minden szenvedést, a kebel tökéletesen megvigasztalva, a homlok és arcz öröme derülve, a szív egy nem ismert gyönyörézetbe olvadva s az egész ember átszellemülve ad hálát Istennek, hogy állhatatossága által győzhetett, s az erény egyenes ösvényen ingathatlanul megmaradhatott. — Ez a türelem üdvös eredménye, ez az ő izletes gyümölcse, melyet csak akkor terem meg, ha a végletek tökéletesen bevannak fejezve s az ember önmagával tisztában áll; mert ekkor tűnik ki, valljon hitese Istenben való bizodalma erős volt-e? valljon nagylelkűleg s hősiessal állott-e a vész közepén, s a türelem fegyverével diadalmaskodott-e? valljon tiszta meggyőződésből szállott-e a hála Istenhez, hogy őt, s vele másokat is, hatalmas kezeivel megvédette, s áll-e a fogadás, hogy a derült napokban is ugyanaz marad, ki a vész közepett az áldozatra magát készen tartotta? — Vannak emberek, kik mindaddig, míg a vészfelleg

fejök fölött el nem vonul, mindent ígérnek Istennek; annak távoztával pedig azonnal feledik fogadásukat, s olyan hitetlenek lesznek, olyan romlott szívűek maradnak, mint előbb voltak. Hasonlók ezek ama ezigányhoz, kinek lábai alatt a jég erősen ropogván, s itt-ott hasadozván, egy ideig kényes léptekkel próbálá a jég hátát érinteni, azt vélvén, hogy teste terhét ekkép könnyítheti rajta; azonban a vész mindinkább növekedvén, minthogy emberektől segélyt nem várhatta, Istenhez fordult s azt ígéré hangos fölkiáltással: „Uram! tiz fontos gyertyát veszek a te szentséges oltárodra, csak most ments meg a haláltól, melytől annyira félek és borzadok, hogy hajszálaim is ég felé állanak! Lám, a part nem messze van, csak addig légy irgalmas, még oda kijuthatok.“ A ezigány szerencsésen partra szállt. De mit eselekszik most? Visszafordul, és szemrehányást tesz az Istennek: „Uram! ugymond, miért nem adtál szárnyakat, hogy félelem nélkül juthattam volna a partra; most elégedjél meg, ha akkora gyertyát veszek is a te oltárodra, mint a kis ujjam!“ — Így eselekszik a balga ember, ki nem lelke, hanem teste életéről gondoskodik; ki áldozatot visz az oltárra, de nem azért, hogy lelkében megújuljon, s erényeinek a békéttüres által bővebb érdemet szerezzen, hanem hogy az élet bajaitól meneküljön, s a kényelem bölesőjében ringathassa magát; holott kevés, vagy tán egy embernek sem adatott, hogy gond és fájdalom nélkül futhatta volna le az élet pályáját, mely előttünk annyi meg annyi tövisekkel megrakva s majd mindenütt elszigetelve és korlátozva áll.

Az ember rendeltetése s természeti állapota hozza magával, hogy szerencsése mellett a balsorsot is tapasztalja, valamint a természetet magát majd derülten, majd vészek között látjuk. Ha az embereknek jól folyának dolgaik, és soha kellemetlenséget nem tapasztalnának, bizonyára igen nehezen vagy sohasem üdvözülének; mert annyira elmerülnek az élet örömeiben, hogy Istenről s a jövőendő életéről tán meg sem emlékeznének, s ekkép önfeledékenységek által készítnék el a poklot maguknak. Tehát szükséges, hogy örömeink közt szenvedések is legyenek, melyek által az igazak megpróbáltatván, lélek nagyságukat, keresztény tökéletességüket s törhetlen szilárdságukat kimutathassák. Mert innen tűnik ki, ki az erős bajnok, ki az állhatatos és békéttüres férfiú, s ki tud a folytonos szenvedések közt is oly szilárd lelkiállattal bírni, hogy még az igazságtalan üldözések közt is Istenhez és önmagához hű maradhasson. Ezek mind olyan adatok az életből, melyekből többé-kevésbbé részt kell vennünk, ha az Úr ígését elvenni akarjuk: mert senki sem dicsőíthetjük meg, ha csak jól nem harezolt e földön.

„Az által nyeriünk Isten előtt jó tetszést, ugymond Péter apostol, ha Istennek ránk figyelmeztetése miatt türiünk a viszontagságokat, igazságtalanul szenvedvén; de ha mindjárt az igazságért szenvedünk is, boldogok vagyunk, csak ezek fenyegetésétől meg ne ijedjünk, se meg ne háborodjunk. Mert jobb, hogy a jeles eselekedetekért szenvedjünk, mintsem a bűnök miatt.“

Hasonlóképp nyilatkozik Lactantius keresztény böles. „Szükséges, ugymond, hogy az igaz és békeséges férfiú az ellenségeskedő ember hatalma alatt áll-

jon, hogy türelme gyakoroltassék. Mert a békéttüres erős lélek példaképe, melyen az erény diadalma tündöklik. A böles és igaz, ki az erényről tiszta fogalommal bír, önmagában hordozza a türelm erényét is, melylyel nem dicsőíthetjük, ha mitsem szenvedett. Ki a baleseteket békével nem türi, annak legmagasb erénye hiányzik.“

„Legnagyobb erényesség, ugymond sz. Izidor is, ha meg nem sérted azt, kitől sértettél. Legnagyobb dicsőség, ha valakinek árthattál, nagylelkűleg megengedsz. Legnagyobb erősség, ha annak, kitől sértettél, megbocsátasz.“ „Mert az igaz békéttüres, mint sz. Gergegy nyilatkozik, nem a sérelem okaiban, hanem a szív tisztasága- és alázatosságában keresendő.“

„Valljon dicsérhetem-e azt a kormányost, így szól sz. Ambrus, ki a szelek dühét kikerülte, s oly szerencsés volt mindenkor, hogy soha semmiféle elemmel küzdenie nem kellett? Én inkább dicsérem azt, ki a szelek ellen viaskodik, ki a hullámokkal küzd s nem retteg akkor sem, midőn majd égis emelkedik hajója a hullámok fölött, majd ismét alászáll a mélységbe, mintha egészen elborított volna: ugyszintén az jeles kormányzója önmagának, kit a balesetek meg nem rendítenek, kit a szerencsétlenség vissza nem ijeszt, s az irigység soha meg nem dönthet; ki türelmessel győz s az erény fegyverével diadalmaskodik; ki a szerencse kedvezései közt el nem bizakodik, s a balesetek által sem törelik meg.“

Hasonlóképp vitéznek, erős- és edzettnek mondhatjuk-e azt a katonát, ki sohasem látott ellenséget; ki az idő viszontagságait, a lankasztó meleget vagy dermesztő hideget kikerülte; ki éhséggel és szomjúsággal nem küzdött; ki a röggös utak fáradságait nem tapasztalta? — Bizonyára nem.

Ugy erényes kereszténynek mondhatjuk-e azt, ki Jezus igáját soha sem hordozta, kinek szívére szenvedések s bánalmak nem nehezültek; kit súlyos nyavalya, éhség, szomjúság s életveszélyek nem környeztek; ki magát sohasem tagadta meg, hogy áldozatul nyújtsa életét veszélyben forgó barátiért; ki hitelveit úgy temette el, mint a viharzó vész s a bösz hullámok eltemetik a hajót, melyet örvénybe sodortak vagy kemény sziklához ütöttek? Oh! az ilyen embert távol sem nevezhetjük erényes kereszténynek.

De még azokat sem ám, kik a szélsőségektől elragadtatva, e világot csak egy örömkertnek nézik, melyben minden virág az ő számukra nyílik, s azt vélik, ha ők azt le nem szakasztják, más rabolja el előlük. Ezek amaz istentelen emberek, kiknek kezei által a legszebb virág, az ártatlanság letaroltatik; kik az erény ellen hadat indítván, állati kékjöknek áldoznak föl mindent, s az Istentől adott talentumot, az észt, mint a sas a fölösleges prédát, földbe ássák, s ugy okoskodnak: ha frisebb eledelt nem találunk, akkor ez is jó lesz; — hiszen szükség idején a silány eledel is megteszi hatását! — Azonban a szorongatás idején vagy nem találják meg az elrejtett eledelt, vagy már ugy megromlott az, hogy hasznát nem vehetik; így tehát a szükség idején vagy éhezni, vagy halni kényszeríttetnek.

Ugyszintén ellenkezőleg azok nézeteit sem helyeselhetjük, kik e világot csak egy sivatagnak nézik;

kik mindenütt hervadást látnak, s részökre semmi zöldet (reményt) nem találnak; holott ha ég felé tekintnének, a nehéz burok, mely szívöket vastagon takarja, azonnal leesnék, s a bánat helyett vigasztalást, a esügetegség helyett erősséget találnának.

A szélsőség mindig veszedelmes, mert hamar tulajdonságokra vezet; mi az álbölesekkel és balgákkal leginkább történni szokott, kik nem a biztos középútat, hanem a eselutakat keresik, nem gondolván meg, hogy a fenevadak és kísértetek is épen ily utakon lappanganak, s itt ejtik el prédájokat iszonyu vigyorgás, ugrándozás és tánezolás között!

Azért barátim, le a szélsőségekkel! mert e világ sem a bohócok, gazdagok és kéjelgők egyedüli örömkertje, sem kiválólag a szegények, fogyatkozottak és szenvedők siralomvölgye; hanem közös hely ez, melyben az öröm és szomorúság, a boldogság és boldogtalanság, a harez és béke, a jó és balesetek ugyanegy úton járnak, valamint az angyalt ugyanegy úton követi és kíséri az ördög. Belépnek ezek nem csak a szegények kunyhójába, hanem a gazdagok s fejedelmek palotáiba is, s meglepik nemcsak a durva mez-, hanem a bibor-födte kebleket is, söt nagyobb pusztítást tesz itt a sötétség angyala a szívek belsején, mint a szegények szíve gyökerén, kik az élet viszontagságait tünni tanulták. Mert az elpuhult test, a kéjelgő szív, mely nélkülözni mitsem tanult, kevésbbé alkalmas a türelemre.

Hogy állításom való, megfogtok arról győződni, csak esőndes és türelmes lélekkel kísérjétek mindenütt. Higyétek el, a veendő tapasztalás áldásosan fog hatni reánk, s mi önérzetiünkben boldogok és szívünk mélyében megelégedettek fogunk lenni.

(Folytatása következik)

Ihász Gilbert.

Ft. Markovics Antal urhoz.

— Hálaemlékül. —

Dalolva száll feléd az én lelkem,
Mint madara a messze vidéknek:
Hogy mint az a kikeletet szokta, —
Szent dalával üdvözöljön téged!

Kikelet vagy: a jótékonyágnak
Kikelete, szép ifju tavasza,
Mely már annyi téltől elvert keblen
Üdv- és örömbimbókat fakasztja.

Tél a hajad; de tavasz a lelked, —
Vagy mi is, mi fejed koszorúzza?
— Nem haj az, nem! — A rád szállt áldások
Testet öltött gyémánt-koszorúja!

— Üdvözöllek, kisedeknek atyja,
Életükön virasztó őrangyal!
Megöleled, s ugy táplárod őket
Hit-, remény-, és szeretet-harmattal.

Üdvözöllek, az egyház-reményi
S az ifjuság szelid hű nemtője!

Erényökből lesz halhatlanságod
Örökre zöld koszorúja szöve.

Nézz az égre! onnét mosolyog rád
A magyarnak első szent királya:
Ott könyörög, hogy soká vess még fényt
Társulata-s kedves szép honára.

Ott az árvák s koldusok, kikért a
Szegénységnek köntösét vedd fel;
Bús seregök esedezik érted
Égre emelt, összetett kezekkel: —

Hogy soká élj! de ezt mért is kéri?
— Halhatatlan, a ki ugy élt, mint te!
A kinek az embereknek üdve,
S az Isten volt egyedüli kinese! . . .

De nem csak ott, itt sem fogsz meghalni:
Könyektől fog virágzani sírod,
S az hajtja a leggyöngyebb virágot,
Mit én áldott poráidra sírok!

A hármas sír.

(Beszély. Folytatás.)

III.

A futás.

Csapásra nyujtá vaskezét
A sors Mohács felett.

Tárkányi.

Bálint egyike vala azoknak, kiknek a haza sorsa szívökön feküdt. Nem kimélt semmi áldozatot, hogy minél több emberrel jelenhessen meg Tolnán a király táborában; hol nagy szükség is volt reá, mert az elbizakodott nagyok lomhán szálltak a esatasikra. Nincs ember ez édes hazában, ki a mohácsi gyászesatáról nem hallott volna. Rövid másfél óra alatt egy nemzet virága hullott sirba, elhervadni — örökre. Hogy semmi hija ne legyen a nagyszerű temetésnek: az ég záporban hullatá részvevő könyeit; halotti fákllyaként az ég világa lobogott, s gyászharang helyett dörgése volt hallható. Nagyszerű, de gyász pompa! — Azok egyike, kiknek a háromszáz ágyu golyója s a török szablyák éltöket meghagyák, — Bálint volt. Sebes futással menté meg életét. Fájt szíve azon gondolatra, hogy hazája fölött a koczka el van vetve. Mit tett? . . föltekintett az égre Istenhez, sohajtva a hazáért és nemzetért. — Harmadnap lassan lépdelt fáradt lovával; a távolban kivehetők valának már a komori kastély magas falai. Busan, lecsüggesztett fővel haladott. A távolból a komori kastély harangjának érezzava rezge at az esti szürkületen, imára hívta a vidék lakóit. Bálint leszállott fáradt lováról, s térdre omolva imádkozék: Az Ur angyala köszönté szüz Máriát stb. — Este volt, mire a kastély közelébe ért; ormán zászló lengett, melynek színét ki nem veheté. Fekete volt az, mint az éj, mely sötét szárnyait terjeszté. Azon pillanatban,

melyben a fellegek dörgének a nemzet sírja fölött, a komori kastély harangja tompa zokogással kísérelte az öreg Komorit örök nyugalma helyére. Halála nyugodt volt, mint jámbor élete.

Igaz az, hogy a jámbor életű ember örömmel néz a halál elé; úgy nézi azt, mint szabadtót, mely a lelket kiszabadítja porbörtönéből s elvezeti, eredetéhez, az Istenhez, s behelyezi az égi hon boldogságába. Ezt Bodó, Komorvár félszázados várnagya beszélte könyezve Bálintnak. Hármassohajszakadt föl ennek kebléből s mondá: „Boldog ő, hogy nem él! mert úgy is megrepedt volna szíve, mint az enyém közel van hozzá. Halld Bodó! oda van kedves hazánk! Mohács alatt leölte a török nemzetünk virágát; a király futásközben veszett el. Jer ide, nézz körül!” Bodó az ablakhoz lépett, a délfelöli láthatáron egyes biborpontok valának láthatók. „Mi az?” — kérdé Bodó.

— A török által kipusztított s felgyújtott helységek, melyeknek lakói rablánczra fűzve hajtatnak fogásába Törökhonba.

— Istenem, légy irgalmas! — sohajtá Bodó.

Későn volt, a várnagy távozni készült.

— Még egyet, Bodó! hol van kis fiam, Bélám?

— Libor atya, az öreg ur testi s lelki barátja, vivé el a zárdába.

— Menj nyugodni jó öreg.

IV.

Egy vendég.

S te dulhatál e szent hazán,
Mely téged szült s nevelt?
Tárkányi.

Néhány hó mult el.

Pártokra szakadt e nemzet. Kivillantak a szabalyák, s két honfipárt mint ellenség álla szemközt: egyik Zápolyát, másik Ferdinandot kíváná királynak. Bálint Ferdinand részén volt, azon meggyőződésből, hogy hatalmas összeköttetéseivel fogva Ferdinand leginkább képes lesz e hazát a török ellen védeni. Zápolya bukott s Lengyelhonba menekült. Azonban őt nagyravágyása tulragadá. Kész volt nemzetét, hazáját feláldozni, ő király akart lenni; segédül kéré hazája legdühösebb ellenét, Szoliman török esászárt. Nagy volt az árulás, s a honfiak kebelét villámként megrendíté. Vészt jósló fellegek torlódtak a haza láthatárán a közelgő pogány ellenségben.

Bálint szobájában ült bus gondolatokba merülten, midőn Frater György*) lépett be.

— Üdvözöl Zápolya, vitéz ur! s kér általam, ha a trónra segélnéd őt.

Haragpir futotta el Bálint arcát s ingerülten szólt: „Egy honáruló üdvözléte sebzi szívemet; én inkább szeretném őt az alvilágba taszítani, mint a trónra emelni.

Ajkaiba harapott a remete, s felindulását titkolva szólt: „Mért gyűlölöd Zápolyát, vitéz ur? hisz ő trónra termett férfin, s aztán — tevé hozzá hizelegve — hiveit fejedelmileg fogja jutalmazni.”

*) Zápolya legkitűnőbb hive, ki Zápolyának Lengyelhonban bujdosása alatt a magyar urakat bejárta, s őket Zápolya részére hódítgata.

— Hála Istennek! van annyi-mennyi nekem, s másoknak is adhatok; senki jutalmára nem szorultam. Te azt kérded: miért gyűlölöm Zápolyát? — Van-e igaz magyar, ki Zápolya nevét utálat nélkül kimondhassa? — Egy nemzetnek királya akar ő lenni, melynél elég pártolást nem találván, annak legnagyobb ellenét hívja segédül. Vagy a nagyravágyás Istent, hazát s nemzetet, mindent feled e?! Zápolya egy rémes jövőt készít e nemzetnek, melyben füstölgő romok, kiöntött vér, s rabszija fűzött honfiak jajai fognak ellene boszuért az égre kiáltani. . . Felépítheti majd trónját a hon romjain; festethet bibort a leöltek vérével, s ha majd a rabszija fűzött keserves nyögései fölhatnak királyi termeibe, önértettel elmondhatja: Én király vagyok! — Egy hajdu-kapitány fiának sok, nagyravágyását a trónig terjeszteni; de ezt megtudnám neki boesátani, ha érdem által vivná ki a koronát, nem ellenség segélyével. Zápolya részére segédkezem nincs, de jó tanácsom van. Mondd neki, tisztelendő atya, hogy ha már elkövette azon bünt, melyet csak Isten képes megbüntetni, siessen hibáját jóvá tenni. Ha már behívtá a törököt, siessen Ferdinanddal egyesülve kiverni segíteni; akkor áldani, tisztelni fogom.

— Zápolya ezt tenni nem fogja — szólt indulattal a remete. Ne feledd uram! hogy Zápolya ur lesz Magyarországon, s a mily fejedelmileg jutalmazza hiveit, büntetni is fogja azokat, kik őt sértegetik.

— Én nem félek Zápolya boszujától — viszonzá Bálint nyugodtan.

Mire Frater kifelé indultában felelé: „Isten veled vitéz! jön idő, melyben találkozunk.” — De ez soha sem jött el.

(Folytatása következik.)

Veszely László.

Virágfüzér a székelyföldi kath. hitélet kertjéből.

Szép erdőknek kies hegylánczolatai ölében nyugszik Erdővidéknek Isten áldásaival gazdagon ellátott 22 faluja. Hajdan e vidéken is egy áldozatláng égett lakóinak szívében; egy szent hit fűzte őket is Krisztus testvéreivé a szeretet égi lánczával, s egy közös istentisztelet magasztos szertartásaival olvasztá egybe buzgó imáikat. De jött a forrongó idő! . . . s a viszály fergetege a hitnek gazdagon viruló fáját, fájdalom, sok helyen letépte.

Azonban az isteni Gondviselés virrasztott népei fölött, s nem engedé, hogy a hit fája kiszáradjon, hanem inkább akará, hogy erősebb ágai sarjadzása-s virágzásában annak isteni eredetét annál szemléltetőbbé tegye. Valóban az Isten kegyelmének s véghetetlen szeretetének áldásos harmatja nyomán e vidéken gazdagon kezd virágzani a hit fája, melyről egy szép füzért, vagyis esokrot felmutatok e becses lap t. olvasói előtt, hogy lássák: miszerint e virágcsokor nemesak szép, mert a szent hit terebélyes fáján nőtt; hanem illatos is, mivel vallás-erkölcsös földből szívja életadó nedvét.

Csodálatos az Úr az ő műveiben! Vagy minek nevezzem az imádandó Gondviselés azon titokszertű eljárásának nyilvánulását, midőn szent hitünk fényét a vidék központjából, Baróthróli sugározatja szét? Igen, e szerény kis mezővároskát választá szent kegyelme arra, hogy a mint központ az a vidéken, az legyen az erény és az üdvözítő hit terjesztésére nézve is. És valljon megfelelt-e magasztos föladatának? . . . Lépjön bárki is e nép közé, és látni fogja, hogy Jézus hite nemesak az ajkakon, hanem a szívben s külső cselekedetekben is él.

Lesse el őket esőndes tűzhelyeiknél, hol istenes beszélgetésben, erényt nem sértő viselkedésben oly édes meghittettségben: kicsiben a patriarehák egyszerű aranykorát képzelendi magának. Kísérje el őket munkájokban, mezőn és családi körben, s örömmel fogja tapasztalni a vallás ihlette szív minden körülmények közti üdvös gerjedelmét. Ha már ily lélekemelőleg nyilatkozik a hit-erköletes élet e nép szívében, s tetteiben, távol az Isten háza szentélyétől: ugy mit mondjak azon példás buzgóságáról, melyet a templom látogatása által tanusít, mely egyszersmind a hitélet szembetűnő jelentékenysége is egyik hővmérője? . . . „Az Istennek szeretete kiontatott e nép szívében a Szentlélek által, ki adatott neki.” Igen, ott a mindenség Urának földi trónja zsámolyánál, ott a templomban kell megtekinteni e népet, hol oly tiszta, imádó, alázatos szívvel és lélekkel van jelen nemesak vasár- és ünnep-, de köznapokon is, elannyira, ahogy mindig szűk neki a tér. Sőt a mi több, minkelebbe munkához fogna, üdvös szokása előbb szent misét hallgatni. Nem esoda tehát, ha e nép életét s annak minden eselekedetét tiszta kath. szellem lengi át.

Vannak időszakok, melyek után az ajtatos szív kimondhatlan édes vágygyal eped, hogy annál nyiltabban tüntethesse föl benső világának életjelenségét. Ezen időszakok legnevezetesebbikét képezik a keresztény katolikusokra nézve a böjti sz. napok. Napjai ezek az üdvösség szerzésének; de napjai a baróthi nép különös ajtatos buzgóságának is. — Meglehető azon kitaró buzgóság, a mely itt ekkor tapasztalható. Alig kondul meg az isteni szolgálatra hívó harang, már sereggestől tödül a nép a templomba. S minthogy még itt a szent beszédet, a mint kell, a sz. mise kiegészítő részéül tekintik: vasárnapokon, mikor is a böjti sz. beszédek tartattak, a hívek serege oly nagy volt mindig, miszerint jelentékeny része a szűk falak közül kiszorulván, kün a kerítésben, kitéve a hideg és esipős szelek bántalmainak, kellett azt hallgatnia. Ezen szímetlen ajtatoság leginkább a nagyhétben mutatkozott tiszta szeploeteiségében, midőn a nép apraja és nagyja töredelmes igaz penitentiatartás által készült az Oltári-szentesség vételéhez, hogy a feltámadás magasztos órájában, annál derültebb örömmel adhassa át magát. Oh mi szép, s lelket mélyen átható látvány az, midőn szívben és lélekben töredelmes bűnbánó népet lát az ember; de nem kevésbé szép és lélekemelő, midőn a hálás érzelem örvendetes „Alleluja” zöngelmében tör ki. Jól esett láthatnom a baróthi hívek vallásos életének egén is e két szép üdvjölő esillagot; mert a mint fogékonyak voltak Krisztus szenvedésének átérzésében, ugy azok voltak Annak feltámadása örömeiben is. Valóban szívrelható volt a hívek azon forró ajtatosága, melyet a feltámadási fényes körmenet alatt tanusítanak, hálafohászt küldvén Istenhez Jézus feltámadásáért, mely által a mi leendő feltámadásunk is napnál világosabb fényben tűnik elő, tudván azt: hogy a ki önjerejéből támadott fel, minket is fel fog egykor támasztani. — Résztvettek a körmenetben a számtalan hívő sokaság mellett nemesak az itten székeltő esk. kerületi hivatalnokok, de a falukról bejött jelentékeny számú különböző hitfelekezettiek is. Mivel pedig a körmenet estszürkületkor tartatik, szokás itt ilyen alkalommal, hol a szent menet átvonul, a körül levő házak ablakait kivilágítani. — E tény esekély jelentőséggel bír ugyan a világ fiainál, de keresztényi szempontból itélve magasztos jelképe ez a feltámadási örömmünnepek. — Minden körülmény e szertartás fényének emelésére szolgált; maga az ég is gyöngye permeteg esőjével a hívek örömkönyűivel versenyzett; melyet mi szellemileg áldó harmatként tekintettünk azon evangéliumi magvak felesírátatására, melyeket a böjti sz. idő alatt a sz. beszédek a szívekbe hintettek. Másnap, a Krisztus feltámadása örömeiből szülemlett s minden arczon előmlő mennyei ihletséget még inkább fokozta egy reformata leánynak a zsufolásig telt templomban nyilvánított azon erős akarata, miszerint ő ezután Jézus üdvözítő egyházának igaz tagja és hive leend.

A hol a népben a hit és vallás-erköleteség ily meghatóképp otthonos, bátran el lehet mondani, hogy annak Isten után főtenyezője a lelkipásztor; mert „a mely helységet a Gondviselés érdemileg boldogítani akarja, azt jó lelkipásztornal áldja meg.” Tagadhatlan, hogy a fáradhatlan apostoli buzgalmu főpásztor mély belátásánál fogva atyai bizalmát

oly egyénekre ruházza, kik példás és böles eljárásukkal vezérfényként tündökölnek. Ezen főpásztori bizalom ezeltől negyedfél évvel nt. P a p Antal urra esett, azon férfúra, kinek beces nevével e lapok t. olvasói fáradhatlan működésének azon terén találkoztak, melyen ő közkedvességüvé, s emléke elfelejtethetlenné vált. De a mennyi ideje, hogy Baróthra kineveztetett, fájdalom, szintén annyi ideje, hogy betegeskedik a nevelésnek e buzgó és szilárd bajnoka, hiveinek hű lelkipásztora, őszinte barátja, böles vezére, leereszkedő édes atya, boldogsága, szóval mindene. Bárcsak az Isten e buzgó férfúnak visszaadná egészségét, hogy ismét áldásos tevékenységnek szentelhetné drága életét: ezt ohajtja buzgó nyája, ezt minden ismerőse, ezt a szent ügyért hevülő minden kebel. Azonban, ha egyrészt betegsége terhe alatt, melyet ő Jóbként teljes keresztényi odaadással tűr, éles fájdalom metszi testét: másrészt öröme gyul lelke, hogy tevékeny segédjében, nt. L á j b e r Antal urban hű munkatársára talált, ki az itt-ott felmerülő hiányokon gyorsan s gondos szeretettel azonnal segiteni igyekszik. Erre vonatkozólag többek közül fölemlitem a t. káplán urnak azon ügyes eljárását, melyet egy házassági ügyben tanusított. Ugyanis egy baróthi kath. leány megjelenvén nála a kívánt tanukkal, azon ezélből, hogy kijelentse, miszerint ő reformata akar lenni, miután jegyese, ki reformatus, csak is e föltétel alatt veendi őt el nőül: erre az eszélyes káplán esodalkozását fejezte ki azon, hogy baróthi létére nem retten vissza még csak az ilyféle gondolattól is, s azután oly szívhez szóló üdvös intést tartott, hogy a leány vetkes szándéka fölött a bánat keserű könyveire fakadt. Ekkor tanuival elbocsáttatott azon meghagyással, hogy a kitzűtt időre újból megjelenjék. De alig távozott, már is felzajlott lelkipaszterete őt jegyesehez menni készítette, hol őszinte bűnbánói szavakkal mondá: hogy őt ne erőltesse hitéről lemondani; vagy ha ezt teszi, akkor . . . akkor ő nem lesz nője! A férfi lelkét a bánatos zokogás és a fájó könyvek omlása meghatották, és lemondott követelési szándékáról, de nem a leányról. Miért is ebbeli elhatározásukat nyilvánítandók, csak-hamar azt termettek a káplánnál, ki előtt a leány elbeszélte, mit szenvedett lelkipaszterete furdalásától, el, hogy jegyeseinek szívén könyörült az Isten. Eközben a káplán előkérte a férfitől keresztlevélét, s nagy bámulattal olvasá, hogy az önmagát reformatusnak hitt és vallott férfi katolikus! — Most egész örömmel fordult hozzá, mondván: „hiszen maga nem kálvinista, hanem pápista. [Székelyföldön az alsóbbrendű műveltségű nép között a katolikusok és reformatusok e néven ismeretesek. *)] — „Tá nem, feleli rá az egyszerű legény egész bámészkodással. „Látja, az Isten hogy viseli gondját! . . . Magát katolikus pap keresztelte, s az adta e keresztlevelet is.” „Oh hála legyen az Istennek! Ne te bizony soha se tudám, hogy pápista vagyok.” Most a leendő házaspár a dolognak ilyen véletlenül meglepő fordulatán egész valójában elérzékenyülve, buzgó hálát rebegett a Mindenhatónak, forró köszönetet a káplán urnak, kinek ügyessége megtartá mindkettőjét az üdvözítő hitben. Oh mily örvendetes kárpótlás ez egy papra nézve azon szünetnélküli fáradozásaért, melyet igen sokszor egészségét feláldozólag veszteget némely makaesszívűek javítására! Ne-hogy pedig ez örömelevezet pillanatnyi legyen, a szorgalmatos káplán a neveletlenül s minden hitoktatás nélkül felnőtt férfit gondoskodása alá vette; s több napokon át, őt a szent hitben szilárd-erőssé teendő, üdvös tanítást adni meg nem szünt. Ez egy példából is eléggé látható, hogy a neveléshiány mily szá-nandó lényenyé törpíti az embert. — Népevelés! hol késel az éji homályban! Mikor fogod az emberiség legalsóbb rétegét is malasztod egész teljével átölelni!? Oh jöjj már Golgothának szép rózsája, hadd élvezzük mindenhol a sz. kereszt tövééről szitt üdvillatodat.

(Vége következik.)

Balás Antal.

*) Valamint szoros kötelességünk a másvallásuk iránti minden szeretetlenségtől, sértő nevektől tartózkodnunk: ugy másrészt minden erőből rajta kell lenni, hogy a felekezeti gyűlölet szülte pápista gúnyos és helytelen nevezet a székely atyafiak köréből, és bárhol az még divatban volna, végkép kiküszöböltessek. S z e r k.

Katholikus hitélet.

Tornya (esanádi megye), jun. 20-án. Szerenésém levén mélt. Cs a j á g h y Sándor esanádi püspök urat apostoli működéseiben több ízben láthatni, megvallom, mikép csak annál nagyobb örömmel győződtem meg mindazon szép tetteknek valódiságáról, miket e főpásztorról általános tisztelettel beszélni hallottam. A mélt. püspök mindenütt igaz atyai szeretetének szívinvitó szavaival üdvözlé, tanítá és bagyá el megbérmált és látogatott híveit. Apostoli beszédeit olyannyira keresztény életbe vágólag tartá, mikép templomot az iskolától, vagy ezt amattól épen csak úgy, mint eszközt a céltől elválasztani nem lehetett. Atyai gondoskodása a plebániák és iskolák megvizsgálása alkalmával minden helyen nemesak jóakaratu vizsgálagra talált, de az illető hívek vallásos áldozatkészsége által meg is örökítettett. Arad-felső-kerületben az egy üdvözítő egyházba visszatérteken kívül, kilencz ezernek adá föl a bérmálás szentségét. S i m á n d mezővárosában új iskola létesítését eszközöndő, e célra 100, s az öt kíséző ngos M a r t i n s z k y József kanonok és megyei főiskola-felügyelő ur 20 pfrtot ajánlott, mely jótékony példát azonnal az ottani kath. község 200, a helybeli plebános ur 400, s tek. E d e l s p a c h e r Péter közbirtokos pedig 50 pfrt aláírásával követték. A kerületben létező káplánok helyzetét is kegyes figyelemre méltatva, püspöki felszólítására Elek mezővárosa 100, Szent-Mártonban ft. W i l l a n d Ferencz helybeli plebános s esperes ur 20, Tornyan pedig az anya- és fiók-egyházi községek 140 pfrtal javíták segédlelkészeik évi fizetését. A nagy-iratosi hívek addig is, míg önálló lelkészt kaphatni szerenésések leendnek, eddigi plebánosoknak még évenként 100 pfrtot ajánlottak. Dieséretre méltók a tornyai katolikusok, kik tanítójuk jobb ellátására évenként 50 pfrtot szíves-örömmel szavaztak meg. Güeztelep (Kunágotha) hívei minden áldozatra készeknek nyilatkoztak, ha helyben lelki pásztoruk lehetne; azonban az egyházi egyének nagy hiánya miatt Istenbe vetett bizalommal párosult keresztény béketűrésre utaltattak. Kis-Jenőn s Almáson paplak, Székudvaron és Apátzán, mely utóbbi helyen jun. 12-én maga ő méltósága tevő le az alapkövet, új templom mozzanatai között ki nem sietett volna az Ur nevében jövő és távozó főpásztor üdvözlésére? — Hol a lelki érdekek kellő tiszteletben tartatnak, ott erkölcsi súlyedés, s ebből eredő személys- s vagyonszűkület nem aggasztja a testvér szeretetű lakosságot. Ha Kétegyházát kiveszszük, a páratlan buzgalmu főpap örömtől áradozó szívét megszorodni schol sem tapasztaltuk, s itt is csak azon hallatlan iszonyatosság miatt, melylyel az itteni ritka kegyességű földesur, gróf A l m á s y Kálmán lakása-, s a kath. templom ártatlan néma falaihoz gyújtogató kezek közeledvén, 60,000 pfrtot jóval haladó kárt okoztak. Távol attól, mintha a kegyes grófnak Isten angyalai által följegyzett jótetteit elősorolni szándékoznánk; hisz, sokkal inkább meg van szilárdulva áldott emlékü elődeinek nyomán az ő felebaráti szeretete, semhogy jobb kezének jó cselekedeteivel kezével, vagyis a hín világgal tudatni ohajtáná: csak az egyen esodálkozunk: hogy, mintán a dühös oroszántól a szelű házi állatig az oktalan párákban is feltalálható a jötevők iránti ösztönszerű meghunyászkodás, itt Kétegyházán mégis eszes teremtmények megfelledekezhettek a szentírás ezen szavairól: „A ki jóert rosszal fizet, annak házatól a szerenésétlenség el nem távozik.“ Átalános örömmünkre vált az is, hogy a terjedelmes esanádi egyházmegyére legfelsőbb helyen kinevezett főiskola-felügyelőt s áldott jó püspökünk kíséretében fáradozó M a r t i n s z k y József esanádi kanonok ur ő nagyságát nemesak látni, de benne a tapintatús iskolai felügyelőn kívül, a szülék szeretetét képviselő gyöngédséggel megáldott gyermekbarátot is fölismerhetni szerenésések lehetének. A napok, melyeken ő méltósága köztünk a bérmálás, kereszttség és penitentiartás szentségeinek kiszolgáltatásával apostolkodott, e kerületben évfordulati ünnepek leendnek. Isten. az áldások egyetlen forrása, terjeszszé számos boldog éveken át ő méltóságának bebes életét!

K. p.
Fegyvernek, június 12-én 1858. Ft. szerkesztő ur!
Régen szándékozom a katolikus hitéletnek körünkbeni nyi-

latkozátról pár sor tudósítással szolgálni a Kath. Néplap olvasó közönségének; de egy részről a kiemelendő személy szerénysége, másrészt pedig magyar nyelvbeni járatlanságom (minthogy én németajku tanító vagyok) visszatartóztatott. Mindamellott a gondolattal megbarátkoztam, s érjen neheztelés a személy részéről vagy a rossz magyarság miatt, jelentéssel kiurkollak. — Tizenegy éve, hogy mi az ország több részéről összeszedvén magunkat, összesen hétszázan Fegyverneken örök áron vett földön letelepedtünk, és Isten segítségével három évvel ezelőtt egy, nem ugyan hosszú időre számított, de azért terjedelmes templomot építettünk. Nem volt harangunk, de egyszerre három lett; nem volt orgonánk, de már van. Ugyanis nt. B e r z e v i c z y Antal tiszabeői káplán ur, a nevezett anyaegyházból kijöven egy husvét előtti vasárnapon hozzánk az Isten ígétét hirdető, először német, azután magyar nyelven mondta el e következőket: „Hívek! hol nem régen barmok kolompjai hallatszottak, ott most három öszhangzó szép harang hívja össze ajtatosságra a pusztá lakóit: illik tehát, hogy a hol negyven év előtt Zöld Marczí, Beeskereki, Palatinszki káromkodásai s garázdálkodásai borzasztották a vidéket, ott orgonaszó mellett magasztalja az újabb lakosság a Mindenhatót. Elmegyek délután minden házhöz, a fillért annyiba veszem, mint az aranyat, csak adakozzatok orgonára.“ El is ment, bejárta a végtelen pusztát; gróf S z a p á r y Józsefnő ő mlgától hozott 20 pfrtot, a többi földesuráságoktól tizenkint, a szegényektől egy forintot, vagy egy s két véka búzát. Jelesebb adakozók: tek. D o m o k o s Ferencz, D o m o k o s László, G a j z á g ö N., K u d e l k a Bertalan, B ö g ö s Lajos (ágostai vallású) P u c h l i n Antal, K h r é n Sebestény, S i m o n Jakab, M é s z á r o s József, T a n e s i e s György, C s e r n u s Kálmán urak. A többiek is adtak tehetségökhöz képest, s engemet azon örömben részesítettek, hogy a ki 10 év alatt orgonát sem látam, az idén husvét első napján orgona mellett végeztem az isteni szolgálatot. De még nagyobb volt a mindkét ajku hívek öröme, mert másnap a tiszabeői kántortárs játszott rajta a magyar híveknek. Azóta minden vasárnap van predikációnk, fölváltva németül és magyarul, valamint szent mise is. Fegyverneken, mióta azt a tatár feldulta, még orgonát nem hallottak, csak most először, ha csak valami verklis nem kornyikált ott drága pénzért; de a verkli nem orgona. Isten tartsa meg a buzgó káplán urat, és B a k o s Károly ceglédi orgonaművészt, mert bizony jó orgonát csinált. Ft. ur pedig engedjen meg hibás magyarságomért, mert német tanító vagyok, és rossz írásméért, mert pápaszemen nézek.*)

Eichorn András, elemi tanító.

Somló-Vásárhely. Mult májushó 24-ke, vagyis pünkösd másodünnepé közönségünknek örökre emlékezetes napjává vált. Ekkor ül meg ugyanis városkánk, mely mintegy 1300 lelket számlál, kik alig 20 kivételével mindnyájan katolikusok, a makula nélkül fogantatott bold. Szűz tiszteletére készített kép- és oltárnak szentelési ünnepét. Az igen esinos kép és oltár létesítésének főtenyezője ft. G y a r m a t h y János helybeli plebános és hittudor urat kell bemutatnom, ki is ezelőtt mintegy két évvel kedves eszméjeül felkarolván, egy „Rózsafüzér-társulatot“ alakítani, egyik ünnepen szokásos egyházi szónoklata után a kedves eszme szikráját eldobá, s az esakhamar élénk lángokra kapott. A „Rózsafüzér-társulat“ alakult, s ma már majd 200 tagot számlál. E társulat, lelkipásztorunk lelkes felszólítására, örökre maradandó emlékjéül a szeplötelen szent Szűzet ábrázoló, 7-8 lábnyi nagyságu igen szép képet készítettett. A kiállítás költségekhöz nem késett szegény úgy, mint boldog, filléreivel járulni. Meglevén a kép, midőn annak a templomban mikint leendő elhelyezéséről történt kérdés, ezen aggálnak esakhamar véget vete M. G. községünk érdemtéljes bírāja, a ki azonnal az urod. tisztartói hivatalnál nyert tégelből a templom bal oldalán egy esinos kis oltárt építtetvén, s miután ez minden szükséges díszítményekkel fölékesítettett, fölébe a bolds. Szűz képe elkészítettett. A beszentelési szertartásra előjáráságunk nem késett plebános urunk megbízása folytán közkedvességű s szeretve tisztelt ft.

*) Sem a magyarság, sem az írás ellen nem panaszkodhatunk; sőt köszönettel tartozunk a kedves tudósításért. Szerk.

Szabó Imre kerületi alesperes urat fölkérni, ki is e fölkérésnek engedett. S körünkbe megérkezvén, az iskolás gyermekek szokott zászlókkal, az alig 6 éves lánykáktól a férjhez menendő lányokig mind esinosan fehérbe öltözködve, kezeikben égő gyertyákkal, és élő virágokból készült rózsá-lánczezal egybe fonódva, az előljáróság és minden ezébeli mesteremberek égő lámpákkal és gyertyákkal harangok zugása közt a plebánia-lakig szép rendben eléje menének, s őt szelidséggel üdvözölvén, a kép beszentelésére njolag fölkérték. Az egyházi jeles férfiú e processióhoz csatlakozva az Isten házába vezetett; s végezvén a szentelési szertartást, a szószere lépett. hol ez ünnepélyhez alkalmazott ékes beszédével sziveinket örömezzetekkel, szemeinket pedig könyvekkel tölté el, különösen akkor, midőn az egész várost a bold. Szűz pártfogásába ajánlva, a szülőket gyermekeiknek Isten-félelemben leendő nevelésére, a gyermekeket pedig szülők tisztelésére és erkölcsi magukviselésére inté. A szent beszéd után következett a szent mise-áldozat, melyet ft. plebános urunk diszes pápi segédlet mellett mutatott be az egek Urának. Az ajtatos ünnepély „Te Deum”-mal fejeztetett be. Erre az összes pápi és világi vendégeinkkel, egy a községi érdemes előljárósággal a város házához vonulánk, hol a magyar embernél szokásban levő ebédet és áldomást elköltöttük. Poharat emeltünk ft. esperes ur, ft. plebános ur, ugyszintén a többi egyházi és világi vendégek egészségeért. Ez viszonzotatván a nevezett esperes és plebános urak által, édes örömmel telve távozánk egymás köréből. Meg kell említenem, miszerint a ft. esperes ur a neki fáradsága jutalmául adatott díjt, egy darab aranyat és két pengő forintot el nem fogadván, azt az oltár és kép fentartására legelső alapítványul ft. plebános urunk kezébe letette. Áldás kísérvé mind a Rózsa-fűzér-társulat tagjait, kik a mai ünnep létesítéséhez filléreikkel járultak, mind pedig mindazon egyházi és világi férfiakat, kik az ünnepély emelésére közreműködni szivesek voltak. Fogadják érte községünk legbensőbb köszönetét!

Cz. J. ker. jegyző.

Szent-Mihály, júniushóban 1858. Helységünk fiok-egyház levén, a tiszalöki anyaegyháznak jutott a szerenese június 3-án az Urnapját megülhetni; azonban áldásteljes napra virradtunk föl június 6-án, vagyis az Urnapját követő vasárnapon, melyen mi is részletetünk az urnapi ünnepélyes körmenetben. Alig találók szavakat, melyekkel hűn esetelhetném az ez alkalommal bennem s minden jelenlevőnek kebelében támadt magasztos örömezzeteket. Az épületes ajtatosságnak nemcsak szemtanuja leheték, sőt arra közelebről is hatni állásom s kötelességem hozta magával. E napon ugyanis én hirdetem a nagy számmal egybegyűlt keresztény híveknek az Isten ígét, s szólottam, mennyire gyenge tehetségem engedé, az Oltári-szentségben Krisztusnak mint valóságos Istennek jelenlétéről, buzdítva s lelkesítve a híveket a Legfölségesebbnek mindenkor i-mádására. Résztvettek egyházunk e diadalmi ünnepén szegények egy mint gazdagok, alsóbb rendűek egy mint magasabb rangúak, kik mindnyájan velem együtt legmélyebb hódolatukat nyilváníták az Istenség színe előtt. Diszité körmenetünket méltóságos gróf Desséwffy Emil ur családjának jelenléte is, mely kegyeletes családnak tagjai mély vallásosság- s igaz keresztényi buzgalommal kísérvék a néptömeg közt a királyok királyát. Példájok buzdítólag s üdvösen hatott a népre. Nem különben szívmelőlátvány vala, midőn a magas család nagyreményű egyetlen fimgaztatja éppen e napon járult először a szent áldozáshoz, s magához vevé az élet kenyerét, hogy erősödjék a hitben, s annak hű bajnoka legyen mindenkor és minden körülmények között. Az ünnepély befejezése után mindnyájan magasztos érzelmektől elteve haza távozának, s kételkedni nem lehet, miszerint minden jelenvolt örök emléket vitt magával szívében, s az e napon élvezett örömről soha megfeledkezni nem fog. Hinnünk kell, hogy mindnyájan áldották az Istent, hogy ily boldog napra virradánk; hinnünk kell, hogy az Oltári-szentségben valóságosan jelenlevő Isten, egyszersmind bű kegyelmében részesített mindnyájunkat.

Fedák Alajos, udvari káplán.

Különfélék.

— A ft. székesfehérvári káptalan azt a nagylelkű határozatot hozta, hogy minden egyes tanítónak, ki magát az új tanmód szerinti kiképzésre elszánja, és Székes-Fehérvárra a rendkívüli tanfolyamra megjelenik, naponkint 1 pfrnyi segélyt fog nyújtani és mindenikre nézve ingyen szállásról gondoskodni. (B. H.)

— Gyász-hír Horvátországból. Ő méltósága nyéki báró Rauch Erzsébeth, született nagy-jókai Farkas asszonyság, folyó évi június 21-én reggeli 4 órakor a haladók szentségeinek fölvétele után tüdő-sorvadásban jobb létre szenderült, élete 73. évében. A boldogult hült tetemei június 23-án estvéli 5 órakor roppant néptömeg jelenlétében a Martiánczi kastélyban beszenteltetvén, onnan Alsó-Sztu-biczára az ottani családi sirboltba vitetett át. A gyász-misek június 25-én délelőtti 10 órakor a főnemlített családdhoz tartozó minden egyházban megtartattak. Az elhunyt minden tekintetben fényes érdemeket szerzett magának hosszúra nyúlt életpályáján, tiszta s nyílt jelleménél fogva mindenütt kedveltetvén. A boldogult háza majdnem félszázad óta a szegények s ügyefogyottak biztos menhelye volt; benne az özvegyek és árvák mindenkor valódi anyjokat lelték föl; habár mi jótékony vagy közhasznú ezéla adakozni kellett, az első közt nyitotta meg erszényét, s minden üdvös eszme benne pártolóra talált. Így tehát halála az egész vidékre nézve érzékeny veszteség; benne a közügy egyik támasza dőlven ki. Nyéki báró Rauch Sándor Bécsben, György Martiánezen és Levin Luzniczán testvérek, a boldogult fiai, ugyszintén Antonia báró Rauch Levin neje, született Sermage grófné asszonyság és ennek gyermekei: Alice, Geyza, Mária és Johanna, nem különben a boldogult egyetlen egy testvére, tek. Farkas uraság Turó-Mezőben egyedül azon tudatban lelnék némi vigasztalást, hogy nemcsak a vidéknek jelen, de jövő nemzedékei előtt is mindig nagy tiszteletben fog állani a boldogult emléke. — Áldás poraira! Vargaferecz, martiáneezi lelkész.

— Közép-Afrikában a missió-intézet ismét érzékeny veszteséget szenvedett. Chartumban ugyanis Gostner apostoli főhelynök, kit Knobler helyettesül rendelt, ennek Nápolyban történt halála után harmad napra, azaz f. é. april 16-án az Urban elnyugodott. „S most, miként Spauring missionarius írja, Chartumban a missio hasonlít egy csapat harezoszhoz minden vezér nélkül; az élet és halál ura kiszólláta őt körünkből a tulvilági jobb életre, hol most ő, a fáradhatlan, nyugtot találánd. Igenis, ft. Gostner főhelynök minden tekintetben fáradhatlan vala a jóban, a miért is érdemlett jutalmát elveendi; mindazáltal ránk nézve e veszteség, ugy szólván, kipótolhatlan. Valamint mi, s a városban lakó keresztények iránta mindig igaz szeretettel viseltetünk: ugyszintén nagy becsülésben részesült ő az itteni koptok, és a török kormány részéről; mi több, még szent vallásunk elleni előtt is tekintélyben állott.”

— Amerikában a mostani társadalmi viszonyok, akár a benszüllöttek nyilatkozatait, akár a külföldi utazók leírásait tekintjük, igen komor színben adatnak elő. A „New-Yorki Herald” ekkép ír honfiairól: „A mi Új-York-ról áll, áll az egész tartományról. A tömeg főzejlja: meggazdagodni, a nélkül, hogy dolgozzék. Szép házak, gyönyörű fogatok, divatos öltönyök — főragót a társadalmi életnek. Száz meg száz embernek nincs más teendője, mint milliónyi értékű portékát forgalomba hozni, papirokat vásárolni, a szabadalmakat s vasuti részvényeket saját érdekekben felhasználni. A kézimunka ennélfogva egyedül csak a bevándoroltak nyakán nyugszik; ezek készítik tégláinkat, építik s esinosítják házainkat, míg a fiatal Amerika csak észszerűtlen s törvényellenes dolgokkal foglalkozik. A legveszedelimesebb löfegyvereket nyilvánosan borbózásk s felhasználják minden aggodalom nélkül embertársaik ellenében. Éjjel házainkat már nem hagyhatjuk el félelem nélkül, és a legundokabb gyilkosságok csak kikaczagják a bírói hatalmat; sőt még mulatóhelyeink is csak a tolvajok s zsványok gyűlöntjeivá váltak. Börtöneink már nem eléggé tágasak, s ugy látszik, mintha a nép maga volna még képes igazságot kiszolgáltatni. Törvényeink könnyea kijátszhatók, mert

a pénz itt a fürdő; evvel megvehetjük a bírót, sőt általa maga a rendőrség is a bűn segédeszközéül alácsönnyul le. Míg nyilvános pénztárainkat megóvni alig vagyunk képesek, addig a rabló büntetlenül tör be éjjel a magánházakba. Államhivatalainkban a csempészetek s hamisítások napidolgok; sőt még tudományos s jótékony intézeteink is nem más mint piszkos magánérdekek eszközeitül használnak fel. A törvény ellen becsempészett szavazati jegyek megszenstelenítik a képviselői választást, helyhatóságaink pénz után szomjuhozna, sőt magok a népképviselők sem irtóznak a nyilvános megvesztegetéstől! Ha megvizsgálják is olykor-olykor a dolgot, bizonyosak lehetünk benne, hogy az egész vizsgálat csak merő szemfényvesztés. A vallás lábbal tapostatik csak úgy, mint a politikai s társadalmi becsületesség. Mi itt a teendő? Intézményeink magukban véve jók ugyan, de kénytelenítettünk Horáczczal felkiáltani: „Mit ér a pusztá törvény ott, hol az erkölcsiség hiányzik?”

Szent-István-Társulati ügy.

Társulati rendes új tagok. Pesten: t. ez. Vámosy Mihály ur.

Esztergomi érseki megyében: nt. Vörös Vince pereszényi pleb.; a párkányi egyházkerület tanítói kara Szölgyénben; t. ez. Nagy Ferencz es. k. tollnok; t. ez. Zsakovics Ferencz iskolamester Karván; t. Fábian Ferencz, Hegedüs Gergely, Matulay Gyula, Rozsház István, Steffel Nándor, Szilaveczky János, Werner Ferencz, Viszoly István és Kovács József növendékpapok.

Kalocsai érseki megyében: nt. Lux Nep. János csantavéri pleb.; t. Bodnár Zsigmond, és Bolváry Károly növendékpapok Kalocsán.

Egri érseki megyében: nt. Nieora Péter apátfalvi káplán; t. ez. Töppler Ede urad. irnok Kompolton; nt. Laczay Mihály pétervásári pleb.; t. ez. Sperling Eduard galgóczi erdész; tek. Bónis Pál ügyvéd Egerben; t. ez. Sir Antal kereskedő Egerben; t. ez. Sir József üveges; t. ez. Schir Gábor egervárosi sebész; t. ez. Kupfer Jakab könyvkötő; t. ez. Hinosh József építész; t. ez. Czakó Pál egervárosi jegyző; t. ez. Reinecz József szücsmester; t. ez. Ertinger Ignác gyógyszerész; t. ez. Simonides Ignác kereskedő; t. ez. Asztaller Sándor es. k. hivatalnok Kardszagon; dévaványai Mária-társulat.

Györi egyházmegyében: t. ez. Háczy Dániel Hőgyészen.

Kassai egyházmegyében: nt. Justus János faji pleb.

Nagyvárad egyházmegyében: tek. Neubarth Wenczel orvostudor Szarvason.

Szatmári egyházmegyében: ft. Medveczky Mihály dolhai g. k. lelkész és alesp.; tek. Lator Gábor földbírtokos N.-Szöllősen.

Váczi egyházmegyében: t. ez. Selem János községi jegyző Dányon; nt. Ivanics Jusztin sz. Fer. r. tanító.

Aláírási fölhívás

ily című munkára:

A KATEKIZMUS MAGYARÁZATA,

vagyis:

az összes vallási igazságoknak bibliával egybekapcsolt mulattató, könnyű, népszerű fejtegetése; szép példák, történetek, hasonlatosságok, szertartások magyarázatával felvilágosítva, a sz. irás és a sz. atyák idézeteivel megerősítve; mindezekhez járul kérdések- és feleletekbe foglalt egyházi történet, és Palaestina leírása.

Lelkészek, tanítók, nevelők, különösen vasárnapi iskolában működők számára.

Mig a szónoklatok egész özönét van szerencsénk jeles

tollakból nyerhetni, addig ritkábban találkozunk hitelemzői munkákkal. Pedig ki nem tudná, hogy ez a mesterségek mestersege. Haladnunk kell a korrall! — Igaz ugyan, hogy a Káté változhatlan örök igazságokat foglal magában, de lehet változtatni magát a módot, melylyel az előadatik. Több uton lehet Romába menni, de egy uton leghamarább. A legelvontabb tárgyat is lehet könnyű, a gyermek tehetségéhez alkalmazott módon előadni. — Jelenleg a lelkészek- és tanítóknak új tevékenységi tér nyílt meg a vasárnapi iskola által, ha valahol, itt különösen kellemmel kell oktatni, hogy a tanoncok önmaguktól kedveljék meg a szép tárgyakat. En, ki több évig az elemi és vasárnapi iskolában mint hitoktató működtem, jelenleg pedig egészen ezen hivatásnak élek, tapasztalásból mondhatom, hogy modoromat követve a vallási igazságokat példákban, hasonlatosságokban előadni, a legszebb sikernek örvend, nemcsak az elemi kis iskolában, hanem a vasárnapi és egyházi hitelemzésnél, sőt szónoklatokban is... Ennélfogva hiszem, hogy kedves dolgot teszek paptársaimnak, midőn hitelemzési munkámat a nyilvánosság terére boesátom; meg levén győződve, hogy örömmel fogadandják és meleg részvétellel pártolandják; esakis így remélhető, hogy az olcsó ár, melyet kifizetem, nem lesz veszteségemre! Nem is nyereségi vágy, hanem azon szent cél vezérel szándokomban, hogy azt, mit jónak láttam, másokkal is közölve a népnevelést előmozdítsam. — Vannak könyvek, melyek hasznosak, de ez szükséges, és nem vagyunk tulzók, ha azt mondjuk, hogy a lelkészek és tanítók könyvtárában nélkülözhetlen egy hitelemzési könyv. — Az egész munka két kötetből fog állani. Az első kötet tartalmazza a hitágozatokat, parancsokat és a keresztény igazságot, ára 1 frt. 20 kr. p. Papnövendékek, tanítójelöltek és más bármi néven nevezendő növendékek számára 1 frt., mely összeg csak a munka átvételénél fizetendő le az illető gyűjtőnek, kinek a munka is bérmentve october hónapig okvetlenül elküldetik, csak az aláírt iverk küldessenek el minél előbb. — A második kötetnek szintén az lesz az ára, és csak a kötet átvételekor tendő le. Még ez év végén a második kötet is, mely a malaszt, a szentségek-, a szentelmények-, az imádságról, továbbá egyházi történet- s Palaestináról szól, kézbesítetteti fog. Így a jövő iskolai év kezdetén már használható lesz az első kötet, és még azt el sem végezheti a hitelemző, már a második kötetet is megkapja. A mű minden Katekizmusra alkalmazandó. — Kerültem a feleségizott árt, nehogy sokaknál akadályul szolgáljon a megvételben. Semmi nyelvű hason tartalmu munkát ily árért meg nem lehet szerzeni. — Az aláírások hozzáam Pécsre legfőlebb augusztus 15-ig beküldendők. Minden 10 példány után a t. gyűjtő uraknak egy tiszteletdíszpéldánnyal szolgálndok. Pécsen, június 15-én 1858.

Mendlik Ágoston,

pécsmegyei áldozár, a főelemi és reáliskolákban hitelemző s hitszónok, képezdei tanár.

Örömmel ragadván meg ez alkalmat, tisztelettel fölkérjük olvasó közönségünket, főleg pedig a t. ez. lelképásztorokat és tanítókat, miszerint ismeretes jelességű munkatársunknak e nem sokára megjelenendő igen korszerű s nagyfontosságú művét buzgó pártolásukra méltatni s részjére körükben minél számos előfizetőket szerezni sziveskedjenek. Az aláírók névjegyzékét a cím, lakhely és utolsó posta kijelölésével együtt a gyűjtő uraktól mi is augusztus 15-éig teljes készséggel elfogadjuk. Vajha szerencsések lehetnének a derék szerzőt a műve iránti részvétnek lehető legörvendetesebb sikeréről annak idejében tudósíthatni! — Szerkesztő.

Kegyess adományok.

A chinai gyermekek megmentésére: egy névtelen Szászvárosból 4 pfrt., egy valaki 20 kr. pp., egy más valaki 40 kr. pp. összesen: 5 pfrt. A pogányok megmentésére: Kaposy szöllősi tanító 2 frt pp. —

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT; FELELŐS SZERKESZTŐ: KÁDAS RUDOLF.

PESTEN 1858. NYOMTATJA EMICH GUSZTÁV, EGYETEM-UTCZA, TAKARÉK-PÉNZTÁR-ÉPÜLET, 2. SZÁM.